

PREMIS O CÀSTIGS LITERARIS?

© Lena Paüls

«Núvol, el digital de cultura», 7-11-2016

The screenshot shows a blog post titled "Premis o càstigs literaris?" by Lena Paüls, dated 7.11.2016. The post discusses the state of literary awards, noting that many are outdated and disrespectful to authors. It includes a photo of a bookstore window and a bicycle. To the right of the post is a sidebar with a profile for Lena Paüls, a list of social media sharing options, and two promotional banners: one for a "Barcelona Conference" and another for "SOM CULTURA" festival.

NÚVOL | PUNT DE LLIBRE

Barcelona, 8 de Novembre 2016

«Books» Notícies Crítica Entrevistes Opinió Vinyetes

Barcelona Conference
November 22-23, 2016
The Proactive Role of Live Performance Audiences
School of Economy & Business,
University of Barcelona
Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

SOM CULTURA
El Festival de les experiències culturals
COSTA BRAVA I PIRINIS DE GIRONA
Novembre 2016

Cubisme i guerra

Els premis literaris que convoquen editorials, institucions públiques i entitats privades sense ànim de lucre —tret de comptats casos— estan estancats en usos obsolets i pràctiques sistemàtiques de falta de respecte cap als autors.

L'era digital només ha passat per les bases d'una minoria de premis literaris. Els convocants demanen cinc, sis, set còpies impreses i enquadernades trameses per correu postal certificat. I continuem malversant energia, temps i diners en originals no recuperables i, si ho són —a ports deguts—, «els organitzadors no es responsabilitzen de les possibles pèrdues o del deteriorament que puguin patir les obres», avisen les bases.

Del dret a la confidencialitat. Una fotocòpia del carnet o del passaport i un currículum són requisits que només cal demanar al guanyador per motius fiscals, com a informació a la premsa i per a la posterior publicació, si és el cas. Les altres piques s'han d'obrir, exclusivament, per obtenir les adreces i enviar, per deferència, als autors, una còpia de l'acta del veredict. D'altra banda, si es fan públics els títols dels treballs presentats s'incorre en una indiscreció que afecta l'obra ja que, difonent-los, els crema. Tampoc s'ha de difondre la llista de

noms dels concursants: per a la travessa de la festa de lliurament del premi, n'hi ha prou amb el lema o el pseudònim.

Del jurat. ¿És qualificat un membre del jurat que no pot o no sap llegir a la pantalla? Potser ha arribat l'hora del recanvi generacional o, si és tan imprescindible que no es troba relleu seu a la terra, que l'entitat convocant li proporcionï una còpia en paper, per salvar la discriminació per motius tecnològics. Més dubtes sobre la qualificació del jurat: ¿És qualificat un membre del jurat que no vota un poemari amb haikus i tankas al·legant que no pertanyen a la tradició catalana? ¿És qualificat un membre del jurat que es queda un original dels que li ha tocat llegir i el plagia?

Premis que són acomptes dels drets d'autor. Un tema clàssic: els avançaments com a premi, cosa lògica per als premis convocats per editorials, no ho és per als altres casos perquè afavoreixen l'editorial que publica el llibre —sobretot quan l'edició és finançada pels convocants—, que no caldrà que pagui drets per la primera edició o pels exemplars que s'especifiquin. A més, s'ha de tenir sempre en compte, a l'hora de signar un contracte, la diferència entre dret d'autor i dret d'explotació. Els drets d'explotació es poden cedir en exclusiva o no exclusiva a tercers; els drets d'autor, són drets de propietat intel·lectual i són exclusius de l'autor.

Dels finalistes. Un altre tema recurrent: si les editorials aconseguen dels jurats que facin finalistes obres que haurien de ser premi, els prometen publicar l'original, com a consolació, i després no ho compleixen, invariablement.

Drets i obligacions del guardonat. L'única obligació de l'autor és garantir que l'obra és inèdita. Cap altra exigència és inherent al premi: ni formar part del jurat de la convocatòria següent ni prendre part en activitats alienes.

Com a cloenda, segurament que fer evident usos obsolets i pràctiques que vulneren els drets dels autors és «un retrat que no agrada a ningú», tal com em diu un autor multipremiat. Preferim, esclar, el retrat amb el somriure del reconeixement, però estiguem alerta, no fos cas que un premi, resulti ser un càstig.

Per saber-ne més:

Premis literaris: 5-6-7 còpies en paper

Premis literaris: bases abusives

Premis literaris: drets i deures

Premis (o càstigs) literaris